

Nyt fra historisk videnskab

MØDER

XIII internationale historikerkongres afholdtes i Moskva i dagene 16.-23. august 1970. Sovjetunionens historikere havde lagt vægt på at være værter i hundredåret for Lenins fødsel, og temaet blev anslået straks ved kongressens åbning i Kremls nye, storslåede kongrespalads, hvor professor E. M. Zhoukov holdt foredrag om Lenin og historien.

De almindelige møder afholdtes i Moskvas kæmpestore universitetsbygning fra Stalin-perioden. Arrangementet fungerede så tilfredsstillende, som det med rimelighed kan forlanges, bedre end ved de fleste tidligere kongresser. I næsten alle tilfælde var der sørget for simultan-tolkning, hvad der var til ubestridelig nytte, når man ikke forstod sproget – og til tilsvarende gene, når man forstod det. Rapporterne var trykt enkeltvis i praktisk lommeformat, men den omstændighed, at de først blev udleveret ved indregistreringen og ikke som tidligere tilsendt deltagerne i forvejen, var et tilbageskridt. Ekskursions- og teatermulighederne var til gengæld fortræffelige.

Som sædvanlig var en stærk opdeling nødvendig for at afvikle det store og mangesidede program. *Grands thèmes* med indbudte eksperter var: 1) Metodologi. Historikeren og samfundsvidenskaberne og 2) Kontinenternes historie. Nationalisme og klassekamp i Asien og Afrikas moderniseringsproces. *Grands rapports*, ligeledes med indbudte eksperter, var: 1) Magtbalancen i Middelhavsområdet under antikken, 2) Feudalismen som historisk og socialt fænomen og som produktionsmetode, 3) Europæiske problemer i 17. årh. og 4) Verden mellem de to verdenskrige. Sideløbende hermed holdtes møder i 3-10 sektioner med kronologisk eller emnemæssig afgrænsning. Den internationale militærhistoriske kommission bredte sig over hele 3 dage, mens de fleste af den øvrige snes kommissioner, associationer, føderationer og studiegrupper lod sig nøje med én, herunder den universitetshistoriske kommission, som til vederkvælgelse for den tapre lille skare, der holdt ud til sidste mødedag, fungerede uden tolk og klarede sig på vesteuropæiske sprog samt korte resumeer af de russiske indlæg.

Til sprogbarrieren kom de ideologiske skillelinier, som ikke skæmmede debatternes værdighed, men dog ofte markeredes skarpt. Det gjaldt således diskussionerne om feudalismen og om det 17. årh.s problemer, hvor amanuensis Niels Steensgaard, København, var rapportør om århundredets økonomiske og politiske krise (jvf. HT 12. rk. IV, s. 475-504). Østeuropæiske historikere vil knytte begrebet revolution alene til klassekampen, en terminologisk begrænsning, der gør det vanskeligt at diskutere encvældens indførelse uden gensidige misforståelser.

Forud for Moskva-mødet, i dagene 10.-14. august 1970, afholdtes i Leningrad den V internationale kongres for økonomisk historie (jvf. HT 12. rk. II, s. 199).

Rammen for kongressen var Det tauriske Palæ, bygget i 1780'erne til Katarina II's favorit fyrst Potjomkin af Taurien (Krim) og 1906-17 rigsdumaens sæde. Arrangementet havde samme dyder og mangler som i Moskva – i ekskursionsmæssig henseende har Leningrad med omgivelser dog et klart fortrin. Professor V. A. Vinogradov belyste i det indledende foredrag Lenins betydning for den økonomiske videnskabs udvikling.

Også på denne kongres var sektionsarbejde en nødvendighed. I alt arbejdedes der i 9 sektioner, men dog således, at kun 4 holdt møder samtidig. Sektion I behandlede den økonomiske tænkings historie, teorierne om økonomisk udvikling og deres betydning for den økonomiske politik – et emne, hvor indlæggene uundgåeligt måtte blive præget af ideologiske synspunkter. I andre sektioner drøftedes økonomisk planlægning, arbejdskraft og befolkning, penge og kredit, ejendomsformer under det feudale system og kapitalismens oprindelse, kontinentale handelsforbindelser over Eurasien før jernbanerne, den antikke verdens økonomiske historie, problemer vedrørende modernisering af den økonomiske og sociale struktur i multi-sektorale økonomier, og endelig i sektion IX, som lededes af professor K. Glamann, København, metodologiske problemer, hvoraf især spørgsmålet om koordination af dataindsamling og -behandling vakte stor opmærksomhed. Drøftelserne af dette vigtige emne har utvivlsomt givet resultater af blivende værdi, medens der nok må lægges dæmper på optimismen, når flere af de øvrige sektioners arbejde skal vurderes. Også her udfoldedes dog bemærkelsesværdigt initiativ, således i den af professor H. Kellenbenz, Köln, ledede sektion VI om de kontinentale handelsveje, hvor generalsekretæren for den internationale økonomisk-historiske association, professor J.-F. Bergier, Zürich, fremlagde et arbejdsprogram, som vil tjene til at stimulere og systematisere forskningen på dette forsømte område.

I Moskva var deltagerantallet ca. 4.000, heraf halvdelen udenlandske historikere, 1.400 fra Sovjetunionen og 600 pårørende, hvoraf hovedparten var russere. I Leningrad deltog ca. 1.500, fordelt på nogenlunde tilsvarende måde. Det danske deltagerantal var i Moskva 38, i Leningrad lidt større. Begge steder udgjorde danskerne det største skandinaviske kontingent.

Som vanligt hørtes ved afslutningen af kongresserne adskillige bemærkninger om, at disse mammut-møder bør ophøre og erstattes af sagligt afgrænsede symposier, hvor deltagerantallet er mere begrænset og udbyttet som følge heraf væsentligt større. Der er megen sandhed heri, og antallet af internationale symposier er da også i stadig vækst. De store internationale kongressers tid er dog endnu ikke forbi. XIV internationale historikerkongres skal efter planen afholdes i Washington, D.C., i 1975. Den internationale økonomisk-historiske association, hvis præsident efter Leningrad-mødet er professor K. Glamann, har truffet den prisværdige beslutning at opgive tilknytningen til de almindelige kongresser og har indbudt til møde i København i 1974.

SVEND ELLEHØJ

FASTELAVNS søndag og mandag 1969 afholdtes et dansk historikermøde i Odense, arrangeret af Fællesudvalget for historisk Forskning. Fællesudvalget blev nedsat af et historikermøde i København december 1967. Dets første formand var pro-